

vitam, quia cruciatibus plenam. Ergo ille ait: « Domine, » quid boni faciam, ut vitam æternam consequar? » Respondit illi Dominus de mandatis. Ait ille: « Hæc » omnia feci. » Sed quando respondit de mandatis, quid ait? « Si vis venire ad vitam. » Non ei dixit beatam; quia misera nec vita dicenda est. Non ei dixit æternam; quia ubi mortis timor est, nec vita dicenda est. Ergo vita, quæ hoc nomine digna est, ut vita dicatur, non est nisi beata; et beata non est, nisi æterna. Hanc volunt omnes, hanc volumus omnes, veritatem et vitam: sed ad tam magnam possessionem, ad tam grandem felicitatem qua itur? Instruxerunt sibi vias erroris philosophi: alii dixerunt, Hæc: alii, Non hæc, sed hæc. Latuit eos via, quia Deus superbis resistit¹. Lateret et nos, nisi venisset ad nos. Ideo Dominus, « Ego inquit, sum via. » Piger viator, venire volebas ad viam: ad te venit via. Quærebas qua ires: « Ego sum via. » Quærebas quo ires: « Ego sum veritas et vita². » Non errabis quando is ad illum, per illum. Hæc est doctrina Christianorum, non plane conferenda, sed incomparabiliter præferenda doctrinis philosophorum; immunditiæ Epicureorum, superbiæ Stoicorum.

SERMO CLI³.

De verbis Apostoli, Rom. VII. *Non enim quod volo, facio bonum; sed quod nolo malum, hoc ago, etc.*

I. LECTIO divina, quæ de apostoli Pauli Epistola re-

¹ Jacob. iv, 6. — ² Joân. xiv, 6. — ³ Alias de Tempore xiv.

citata est, quotiescumque legitur, timendum est, ne male intellecta det hominibus occasionem quærentibus occasionem. Proclives sunt quippe homines ad peccandum, et vix se tenent. Ubi ergo audierint Apostolum dicentem: « Non enim quod volo, facio bonum; sed quod odi malum, » hoc ago¹: » agunt malum, et quasi displicentes sibi quia agunt malum, putant se Apostolo esse similes, qui dixit: « Non enim quod volo, facio bonum; sed quod nolo » malum, hoc ago. » Nonnunquam ergo legitur, et tunc nobis ingerit necessitatem disputandi, ne homines male sumentes salubrem cibum vertant in venenum. Sit ergo intenta Charitas Vestra, donec quod Dominus donaverit, dicam vobis: ut ubi me forte laborare videritis in difficultate alicujus obscuritatis, adjuvetis me affectu pietatis.

II. Prius ergo recolite, quod Deo propitio, soletis audire, vitam justi in isto corpore adhuc bellum esse, nondum triumphum. Hujus autem belli aliquando erit triumphus². Ideo Apostolus dixit, et voces belli, et voces triumphi. Voces belli modo audivimus, « Non enim quod » volo ago; sed quod odi; illud facio. Si autem quod odi, » illud facio; consentio Legi, quoniam bona est: Velle » adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio. Video » autem aliam legem in membris meis, repugnantem Legi » mentis meæ, et captivantem me in lege peccati, quæ » est in membris meis³. » Quando audis repugnantem, quando audis captivantem, bellum non agnoscis? Vox ergo triumphi nondum est: sed quia futura est, docet te idem Apostolus, dicens: « Oportet corruptibile hoc in- » duere incorruptionem, et mortale hoc induere immor- » talitatem. Cum autem corruptibile hoc induerit incor- » ruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem: » ibi est vox triumphi: tunc fiet sermo qui scriptus est:

¹ Rom. vii, 15. — ² Flerus ad Rom. viii. — ³ Rom. vii, 15-18 et 23.

« Absorpta est mors in victoriam. » Dicant triumphantes : « Ubi est, mors, contentio tua¹? » Dicemus ergo, quandoque dicemus; et ipsum quandoque non erit longe. Non enim tantum remanet de sæculo, quantum jam exemptum est. Hoc igitur tunc dicemus. Modo autem in isto bello, ne male intelligentibus lectio ista tuba sit hostis, non nostra, unde ille incitetur, non unde vincatur; advertite, obsecro, fratres mei, et qui certatis certate. Qui enim nondum certatis, non estis intellecturi quod dico: qui jam certatis, intellecturi estis. Vox mea in aperto, vestra erit in silentio. Prius illud recolite quod scripsit ad Galatas, unde hoc bene possit exponi. Ait enim, fidelibus loquens, baptizatis loquens, quibus utique in sancto lavacro omnia fuerant dimissa peccata: his tamen loquens, sed pugnantibus loquens, ait: « Dico autem: Spiritu ambulate, et concupiscentias carnis ne perfeceritis. » Non dixit: Ne feceritis: sed, « Ne perfeceritis. » Quare hoc? Sequitur et dicit: « Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem. Hæc enim invicem adversantur; ut non ea quæ vultis faciatis. Quod si Spiritu ducimini, non adhuc estis sub Lege²: » utique, sed sub gratia. Si Spiritu ducimini: quid est, duci Spiritu? Spiritui Dei consentire jubenti, non carni concupiscenti. Tamen concupiscit et resistit³: et vult aliquid, et non vis tu: persevera, ut nolis tu.

III. Desiderium tamen tuum tale esse debet ad Deum, ut nec sit ipsa concupiscentia cui resistas. Videte quid dixerim: Desiderium, inquam, tuum tale esse debet ad Deum, ut omnino non sit ipsa concupiscentia cui resistere oporteat. Resistis enim, et non consentiendo vincis: sed melius est hostem non habere, quam vincere. Hostis iste aliquando non erit. Refer animum ad vocem triumphantis,

¹ 1 Cor. 53-55. — ² Galat. v, 16-18. — ³ Forte resistis.

et vide si erit. « Ubi est, mors, contentio tua? » Non erit, « Ubi est, mors, aculeus tuus¹? » Quæres locum ejus, et non invenies. Non enim hæc, quod maxime debetis audire: non enim hæc quasi alia natura est, sicut insaniunt Manichæi. Languor noster est, vitium nostrum est. Non separatim alibi erit, sed sanatum nusquam erit. Ergo, « Concupiscentias carnis ne perfeceritis. » Melius quidem erat implere quod Lex dixit, « Ne concupiscas². » Plenitudo est ista virtutis, perfectio justitiæ, palma victoriae, « Ne concupiscas. » Hoc quia modo impleri non potest, vel illud impleatur quod sancta Scriptura item dicit: « Post concupiscentias tuas non eas³. » Melius est eas non habere: sed quia sunt, noli post eas ire. Nolunt post te ire: noli post eas ire. Si velint post te ire, non erunt; quia contra mentem tuam non rebellabunt. Rebellant, rebella, pugnant, pugna; expugnant, expugna: hoc solum vide, ne vincant.

IV. Ecce aliquid inde ponam, unde cætera intelligatis. Nostis esse homines sobrios: pauciores sunt, sed sunt. Nostis esse et ebriosos: abundant. Baptizatus est sobrius: quantum pertinet ad ebrietatem, non habet cum qua pugnet: habet alias concupiscentias, cum quibus pugnet. Sed ut de cæteris intelligatis, unius tantummodo hostis certamen in medio constituamus. Baptizatus est et ebriosus: audivit, et cum timore audivit, inter cætera mala, quibus hominibus male viventibus intercluditur regnum Dei, commemoratam esse et ebrietatem: quia ubi dictum est: « Neque fornicatores, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubito- res, neque fures; » ibi additum est: « Neque ebriosi etc. » regnum Dei possidebunt⁴. » Audivit, et timuit. Baptizatus est, dimissa sunt illi omnia, quibus inebriatus est:

¹ 1 Cor. xv, 55. — ² Rom. vii, 7. — ³ Eccli. xviii, 30. — ⁴ 1 Cor. vi, 9, 10.

restat adversaria consuetudo. Ergo habet cum qua pugnet renatus. Præterita ejus vitia omnia dimissa sunt ei: observet, vigilet, pugnet, ne aliquando inebrietur. Surgit ergo illa concupiscentia potandi, titillat animum, ingerit faucibus siccitatem, insidiatur sensibus: vult etiam ipsum, si potest fieri, penetrare murum, adire inclusum, trahere captivum. Pugnat, repugna. O si et ipsa non esset! Si consuetudine mala accessit, bona consuetudine morietur: tu tantum noli ei satisfacere, noli eam cedendo satiare, sed resistendo necare. Tamen quandiu est, hostis est. Si ei non consentias, et nunquam inebrieris, minor et minor erit quotidie. Nam sunt vires illius subjectio tua. Si enim ei cesseris, et inebriatus fueris, das ei vires. Numquid contra me, et non contra te? Ego de loco superiore moneo, dico, prædico: quid mali futurum sit ebriosis, ante denuntio. Non est quod dicas: Non audivi; non est quod dicas: Exigit Deus animam meam de manu illius, qui mihi tacuit. Sed laboras, quia tibi validum adversarium mala consuetudine ipse fecisti. Non laborasti, ut nutries eum: labora, ut vincas eum. Et si minus idoneus es adversus eum, roga Deum. Tamen si te non vicerit, quamvis ipsa tua mala consuetudo luctata sit tecum, si te non vicerit, fecisti quod ait Apostolus Paulus: «Concupiscentias carnis ne perfeceritis¹.» Facta est concupiscentia titillando: sed non est perfecta potando.

V. Quod dixi de ebrietate, hoc de omnibus vitiis, hoc de omnibus cupiditatibus. Cum aliquibus enim nati sumus, aliquas consuetudine fecimus. Nam propter illas, cum quibus nati sumus, baptizantur infantes, ut solvantur a reatu propaginis, non malæ, quam non habuerunt, consuetudinis. Ergo semper pugnandum est; quia ipsa concupiscentia, cum qua nati sumus, finiri non potest

¹ Galat. v, 16.

quandiu vivimus: quotidie minui potest, finiri non potest. Per illam dictum est hoc nostrum mortis corpus¹. De ipsa dicit Apostolus: «Condelector enim Legi Dei secundum interiorem hominem. Video autem aliam legem in membris meis repugnantem Legi mentis meæ, et captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis².» Tunc nata est ista lex, quando transgressa est prima Lex, Tunc nata est, inquam, ista lex, quando contempta et transgressa est prima Lex. Quæ est prima Lex? Quam in paradiso accepit homo. Nonne nudi erant, et non confundebantur³? Quare nudi erant, et non confundebantur, nisi quia nondum erat lex in membris repugnans Legi mentis? Fecit homo factum puniendum, et invenit motum pudendum. Manducaverunt contra interdictum, et aperti sunt oculi eorum. Quid enim? prius in paradiso clausis vel cæcis oculis oberrabant? Absit. Nam Adam unde nomina imposuit volatilibus et bestiis, quando ad eum cuncta animalia adducta sunt⁴? Quibus nomina imponebat, si non videbat? Deinde dictum est: «Vidit mulier lignum, quia placeret oculis ad videndum⁵.» Ergo oculos apertos habebant; et nudi erant, et non confundebantur. Aperti sunt autem oculi eorum ad aliquid quod nunquam senserant, quod in motu sui corporis nunquam expaverant. Aperti sunt oculi ad intuendum, non ad videndum: et quia senserunt pudendum, curaverunt tegendum. «Consuerunt, inquit, folia ficulnea, et fecerunt sibi succinctoria⁶.» Quod texerunt, ibi senserunt. Ecce unde trahitur originale peccatum, ecce unde nemo nascitur sine peccato. Ecce propter quod Dominus non sic concipi voluit, quem Virgo concepit. Solvit illud, qui venit sine illo: solvit illud, qui non venit ex illo. Unde

¹ Florus ad Rom. vii. — ² Rom. vii, 22, 23. — ³ Gen. ii, 25. — ⁴ Ibid. 20, — ⁵ Id. iii, 6. — ⁶ Ibid. 7.

unus et unus : unus ad mortem, unus ad vitam. Homo primus ad mortem, homo secundus ad vitam. Sed quare ad mortem ille homo; Quia tantum homo. Quare ad vitam iste homo? Quia Deus et homo.

VI. Non ergo quod vult agit Apostolus : quia vult non concupiscere, et tamen concupiscit; ideo non quod vult agit. Numquid illa concupiscentia mala trahebat Apostolum subjugatum ad fornicationem et adulteria? Absit. Non ascendant tales cogitationes in cor nostrum. Luctabatur, non subjugabatur. Sed quia nolebat, nec hoc habere, contra quod luctaretur, ideo dicebat: « Non quod » volo ago. » Concupiscere nolo, et concupisco. Non ergo quod volo ago: sed tamen concupiscentiæ non consentio. Non enim aliter diceret: « Concupiscentias carnis ne per- » feceritis¹: » si eas ipse perficeret. Sed constituit tibi ante oculos pugnam suam, ne timeres tuam. Si enim hoc non dixisset beatus Apostolus, quando videres moveri concupiscentiam in membris tuis, cui tu non consentire; tamen cum eam moveri videres, forsitan de te desperares, et diceres: Si ad Deum pertinerem, sic non moverer. Vide Apostolum pugnantem, et noli te facere desperantem. « Video aliam legem, inquit, in membris » meis, repugnantem Legi mentis meæ. » Et quia nolo ut repugnet: caro enim mea est, ego ipse sum, pars mea est: « Non quod volo ago, sed quod odi malum, hoc » ago; » quia concupisco.

VII. Quod ergo bonum ago? Quia concupiscentiæ malæ non consentio. Ago bonum, et non perficio bonum: et concupiscentia hostis mea agit malum, et non perficit malum. Quomodo ago bonum, et non perficio bonum? Ago bonum, cum malæ concupiscentiæ non consentio: sed non perficio bonum, ut omnino non concupiscam.

¹ Galat. v, 16.

Rursus ergo et hostis mea quomodo agit malum, et non perficit malum? Agit malum, quia movet desiderium malum: non perficit malum, quia me non trahit ad malum. Et in isto bello est tota vita sanctorum. Jam quid dicam de immundis, qui nec pugnant? Subjugati pertrahuntur: nec pertrahuntur, quia libenter sequuntur. Hæc, inquam, est pugna sanctorum; et in hoc bello semper homo periclitatur, quousque moriatur. Sed in fine, id est, in triumpho illius victoriæ quid dicitur; imo quid dicit Apostolus jam præmeditans triumphum? « Tunc fiet sermo qui scriptus est: Absorpta est mors in vic- » toriam. Ubi est, mors, contentio tua? » Vox triumphantium. « Ubi est, mors, aculeus tuus? Aculeus autem mortis » est peccatum¹. » cuius punctione facta est mors. Peccatum quasi scorpius est: pupigit nos, et mortui sumus. Sed quando dicitur: « Ubi est, mors, aculeus tuus? » quo aculeo facta es, non quem fecisti. Quando ergo dicitur: « Ubi est, mors, aculeus tuus? » utique non erit; quia peccatum non erit. « Aculeus autem mortis est pec- » catum. » Contra peccatum data est Lex. Sed virtus peccati Lex. Quomodo virtus peccati Lex? « Subintra- » vit, ut abundaret delictum². » Quomodo hoc? Quia fuit ante Legem homo peccator; data Lege atque transgressa, factus est et prævaricator. Peccato tenebantur homines rei: Lege data, plus prævaricatione facti sunt rei.

VIII. Ubi spes, nisi quod sequitur³: « Ubi abundavit » peccatum, superabundavit gratia? » Ideo iste miles et quodam modo in isto bello exercitatissimus, tam exercitatus, ut esset et dux, cum laboraret in hoc bello contra hostem, et diceret: « Video aliam legem in membris meis » repugnantem legi mentis meæ, et captivantem me in » lege peccati, quæ est in membris meis, » legem foedam,

¹ 1 Cor. xv, 54-56. — ² Rom. v, 20. — ³ Florus ad Rom. vii.

legem miseram, vulnus, tabem, languorem; subjunxit:
 « Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis
 » hujus? » Et gementi subventum est. Quomodo subven-
 tum est? « Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nos-
 » trum. « Liberabit te a lege mortis hujus, id est, a cor-
 » pore mortis hujus: « Gratia Dei per Jesum Christum
 » Dominum nostrum¹. » Quando corpus habebis, ubi
 nulla concupiscentia remanebit? « Cum mortale hoc in-
 » duerit immortalitatem et corruptibile hoc induerit in-
 » corruptionem, » et dicetur morti: « Ubi est, mors, con-
 » tentio tua? » Et non erit. « Ubi est, mors; aculeus
 » tuus². » Et nusquam erit. Modo quid? Audi: « Igitur
 » ego ipse mente servio Legi Dei, carne autem legi pec-
 » cati³. Mente servio Legi Dei, » non consentiendo:
 » Carne autem legi peccati, » concupiscendo. Et « Mente
 » Legi Dei, et carne legi peccati. » Et hac delector, et ibi
 concupisco; sed non vincor: titillat, insidiatur, pulsat,
 trahere conatur: « Miser ego homo, quis me liberabit
 » de corpore mortis hujus? » Nolo semper vincere: sed
 volo aliquando ad pacem venire. Nunc ergo, fratres, te-
 nete istum modum: mente servite Legi Dei, carne autem
 legi peccati; sed ex necessitate, quia concupiscitis, non
 quia consentitis. Aliquando ista concupiscentia sic insi-
 diatur sanctis, ut faciat dormientibus quod non potest
 vigilantibus. Unde omnes acclamastis, nisi quia omnes
 agnovistis? Pudet hic immorari: sed non pigeat inde
 Deum precari. Conversi ad Dominum, etc.

¹ Rom. vii, 23-25. — ² I Cor. xv, 55. — ³ Rom. vii, 25.

SERMO CLII¹.

De sequentibus verbis Apostoli, Rom. VII et VIII, usque
 ad: *Misit Deus Filium suum in similitudinem car-
 nis peccati, etc.*

I. MEMINISSE debet Charitas Vestra, disputasse² me
 vobis de quæstione difficillima ex apostoli Pauli Epistola,
 ubi dicit: « Non enim quod volo ago; sed quod odi, il-
 » lud facio³. » Qui ergo affuistis, meministis: adestote
 nunc animo, ut astruatis ad id quod audistis. Sequitur
 enim lectio, quæ hodie recitata est, quam quidem lector
 inde cœpit: « Misit Deus Filium suum in similitudinem
 » carnis peccati, et de peccato damnavit peccatum in
 » carne: ut justitia legis impleretur in nobis, qui non se-
 » cundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum⁴. »
 Illa vero quæ tunc lecta sunt, nec tractata verba, ista
 sunt quæ sequuntur: « Igitur ego ipse mente servio Legi
 » Dei, carne autem legi peccati⁵. Nulla ergo condemna-
 » tio est his nunc, qui sunt in Christo Jesu. Lex enim
 » spiritus vitæ in Christo Jesu liberavit te a lege peccati
 » et mortis. Quod enim impossibile erat Legis, in quo

¹ Prodit nunc primum ex veteri codice Floriacensi, ante omnes circi-
 ter 800 scripto, in quo proxime subicitur superiori sermone. Maximam ejus
 partem dederat Beda, sive Florus ad Rom. vii et Galat. iv. Habitum Car-
 thagine credimus, deque hoc ipso Sermone, non autem de 134, ut ante cum
 Lovaniensibus opinabamur, loqui Augustinum postea ad Carthaginenses in
 Sermone 155, cap. 8. *Jam aliquando exposuimus vobis hoc, etc.* — ² In
 superiore Sermone. — ³ Rom. vii, 15. — ⁴ Id. vii, 3, 4. — ⁵ Rom. vii, 25.